

تحلیل حقوقی اصلاحات قانون چک در حقوق مدنی ایران

حسین قلیچ خانی

کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نورآباد ممسنی، ایران

چکیده

در سال‌های گذشته کارشناسان، قانون‌گذاران و مجریان از دو منظر به قانون چک ایراداتی داشتند؛ از نگاه آنان قانون چک از دو بعد «اقتصادی» و «قضایی» ایراد داشت. از بعد اقتصادی ایراد چک از اعتبار لازم برخوردار نبود و اعتبار چک تنها بسته به اعتبار صادرکننده آن بود. در این حالت اگر صادرکننده شخص معتبری باشد، ریسک عدم پرداخت چک پایین و اگر صادرکننده فرد معتبری نباشد، ریسک عدم پرداخت وجه چک و وصول پول توسط دارنده بسیار بالاست. اگرچه اقدامات قضایی در صورت عدم وصول چک می‌تواند اهرم فشاری به‌شمار رود، ولی نمی‌تواند منبع اعتباری برای دارنده چک برگشت خورده باشد. این وضعیت باعث می‌شد هزینه‌های بسیاری به دولت تحمیل شود، عواقب ناگواری برای شخص صادرکننده چک، اطرافیان و خانواده او ایجاد شود و در عین حال دارنده چک نیز به مال خود نرسد. از بعد قضایی نیز ایرادی که به این قانون چک وارد بود توجه نکردن به میزان اعتبار و توان مالی افراد بود. این وضعیت سبب شده است دستگاه قضایی با کثرت پرونده چک‌های پرداخت نشدنی مواجه باشند؛ به‌گونه‌ای که سالانه یک میلیون فقره پرونده چک پرداخت نشده روانه دستگاه قضایی شود. مجموع این ایرادها و نقیصه‌ها موجب شد قانون صدور چک مجدداً اصلاح شود؛ اما این اصلاحات می‌تواند ایرادهای قبلی را برطرف و مقصود اصلاح را محقق کند؟ قانون اصلاح قانون صدور چک، پس از سال‌ها بررسی در مجلس شورای اسلامی و کمیسیون‌های مختلف آن بالاخره در ۱۳/۸/۹۷ مورد تصویب قرار گرفت. پس از تصویب این قانون، بحث‌ها و اظهارنظرهای مختلفی توسط صاحب‌نظران حقوقی و اقتصادی در مورد آن مطرح شد و در خلال این بحث‌ها، نقاط قوت و ضعف آن مورد اشاره قرار گرفت. در این نوشته تلاش شده است تا به اختصار، برخی از نکات و ابهامات این قانون، مورد اشاره قرار گیرد و در مورد هر یک از مواد آن، شرح مختصری حاوی اشاره به قوانین و مقررات قبلی، قوانین مرتبط موجود، آرای وحدت رویه مرتبط و نظرات و دیدگاه‌های حقوقی که جهت تبیین ابهامات قانون ارائه شده است، مطرح گردد.

واژه‌های کلیدی: اصلاحات، قانون چک، حقوق مدنی ایران

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۷، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰، صفحات ۶۴۹-۶۱۶